

Anna Jenke – nauczyciel prawdy, odwagi, miłości

Artykuł przybliży Czytelnikom postać Anny Jenke – nauczyciela prawdy, odwagi i miłości. Tym wartościami, które równocześnie stanowią fundament etosu nauczyciela i jego posłannictwa, Anna Jenke w zupełności służyła. Powszechnie uważana była za nieprzeciętnego nauczyciela i wspaniałego wychowawcę młodzieży. Dla nauczycieli jest wciąż inspiracją do wstępowania w jej ślady, w tym pięknym elitarnym powołaniu pedagogicznym; dla młodzieży – zachętą do obierania ideału w swoim młodym życiu, opartego na uniwersalnych wartościach. Bo jak przyznawali uczniowie Anny Jenke, pod jej okiem zmieniały się ich charaktery, od niej odchodziło się lepszym, mądrzejszym i radośniejszym.

Anna Jenke urodziła się 3.04.1921 r. w Błażowej na Podkarpaciu jako córka nauczycieli: Anny i Walentego Jenków. Gdy miała 7 lat, wraz z rodzicami zamieszkała na stałe w Jarosławiu. Tam, po ukończeniu szkoły średniej i zakończeniu drugiej wojny światowej, w 1945 r. podjęła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, na Wydziale Filologii Polskiej, gdzie uzyskała stopień magistra.

W 1950 r. jako polonistka podjęła pracę w Liceum dla Wychowawczyń Przedszkoli w Jarosławiu, lecz nie na długo, gdyż po czterech latach została zwolniona – za przekonania religijne i postawę patriotyczną. Po wielu staraniach i dwuletniej przerwie powróciła do szkolnictwa, uczyła języka polskiego w Liceum Sztuk Plastycznych w Jarosławiu, gdzie przez jakiś czas pełniła funkcję dyrektora szkoły. Zmarła 15.02.1976 r., wskutek

ciężkiej choroby nowotworowej, mając 55 lat.

Pedagog z charakterem

Nauczyciel zdeterminowany, pedagog z charakterem, wspaniały wychowawca młodzieży – tak mówiono o profesor Annie Jenke. Można podziwiać jej wytworność, kunszt i talent pedagogiczny przejawiający się w umiłowaniu swego zawodu. Była mistrzem dobierania środków i metod wychowawczych. Do końca trwała na posterunku swoich zadań, niezależnie od sytuacji politycznej i społecznej, czasu sprzyjającego lub niesprzyjającego właściwemu kształtowaniu umysłów i serc młodego pokolenia.

W okresie reżimu komunistycznego (lata 1950–1975), w którym przyszło jej żyć i pełnić zadania nauczyciela i wychowawcy, była represjonowana

za swoją postawę moralną. Jednakże nie ugięła się pod naciskiem komunistycznych oświatowych władz, które z góry narzucały polskim szkołom program edukacji i wychowania socjalistycznego. Takie życie wymagało ogromnej determinacji i mocy ducha, by pozostać wiernym swemu powołaniu. Faktem jest, że wielu pedagogów, zniewolonych i załęczonych, było posłusznych nakazom reżimu i wbrew swemu sumieniu realizowało narzucony program ideologiczny.

Anna Jenke była nauczycielem mocnym intelektualnie i duchowo, przez co w tym trudnym okresie dla polskiego szkolnictwa zachowała etos prawdziwego nauczyciela. W tym jest jej wielkość jako pedagoga. Dlatego do historii przeszła jako „pedagog z charakterem”. Jest chlubą dla polskiego nauczycielstwa z przeszłości i równocześnie nadzieją

na terażniejszość i przyszłość. Przykład jej życia rzuca bowiem światło, które ukazuje pedagogom i wychowawcom sens, wartość i znaczenie ich powołania.

Wychowanie nowych pokoleń jest najważniejszą sprawą

Nauczyciele i wychowawcy powinni mieć świadomość i poczucie wielkiej odpowiedzialności za kształtowanie młodych charakterów. Bez tego wszystkie ich wysiłki pójdą na marne; rozptyną się w nicłość albo przyniosą negatywne skutki. To poczucie odpowiedzialności ma zdolność przewidywania, wybiegania w przyszłość i korzystania z bieżących sytuacji.

Anna Jenke była świadoma swoich obowiązków i bolała nad tymi, którzy jej nie mieli bądź nie chcieli mieć. Dlatego w obliczu wielkich zagrożeń moralnych młodzieży, już wtedy przybierających na sile z każdym rokiem, wprost wołała: „Bądźmy realistami i w tani sposób nie pocieszajmy siebie i nie rozgrzeszajmy. Za kilkanaście lat będą oceniać jak nasze pokolenie wywiązało się z odpowiedzialności za dzisiejsze czasy, za dzisiejszą młodzież... Ta młodzież, to nasze zadanie dane nam przez Boga. Kto jej dziś pomoże?”. Był to apel skierowany do wszystkich odpowiedzialnych za wychowanie młodego pokolenia. Wezwanie, które jest bardzo aktualne i dziś, a może powinno być jeszcze mocniejsze, bo większe są rozmiary zagrożeń.

Współczesna edukacja stanęła przed wielkimi problemami. Szkoła chce odzyskać swoją wiarygodność i określić jasno cel wychowania, który dopomógłby wychowankom osiągnąć pełną dojrzałość. Trudno jest jednak pokonać gigantyczne

trudności i naleciałości z minionych okresów. W tej sytuacji istnieje wielka potrzeba mocnych autorytetów w dziedzinie nauki i oświaty, wychowawców oddanych bez reszty dzieciom i młodzieży, równocześnie współpracujących z rodzicami i innymi instytucjami wychowawczymi.

Anna Jenke – nauczyciel odwagi

Anna Jenke pracowała jako nauczyciel w czasach wielkiego egzaminu dla postaw ludzkich. Ciesząc się wielkim autorytetem wśród uczniów, skutecznie wpływała na ich postawy. Jej kontakty z młodzieżą na lekcjach czy poza nimi nacechowane były przekazem prawdy; prawdy historycznej o Polsce, prawdy o aktualnych sprawach Polski i świata.

Na taki przekaz trzeba było w tych czasach wielkiej odwagi. Anna zdobywała się na nią mimo represji i prześladowań. Młodzież najbardziej była czuła na tego rodzaju przekaz. Na ogół nauczyciele bali się poruszać tych tematów; spełniali to, czego od nich w danej chwili wymagano.

Profesor Anna Jenke zawsze miała odwagę mówić prawdę i bronić jej w razie ataków przeciwnika. Dla młodzieży była zatem mocnym gwarantem prawdy i niezachwianej postawy. W każdej sytuacji, także najtrudniejszej, zawsze była sobą. W trosce o młode pokolenie nie bała się wypowiadać takich słów, które brzmiały wtedy jak mocne ostrzeżenie, a które były jakby prorocstwem: „Lecimy w przepaść i to z dużym przyśpieszeniem. A nasza młodzież bawi się w seks i zamienia się w próchno... Zauważa się liczne, coraz bardziej próby samobójstw. Leczenie w szpitalu psychiatrycznym. Alkoholizm nieletnich... Trudno się pocieszać i rozgrzeszać...”

Anna Jenke

Czasy się zmieniły, nie ma już terroru stalinowskiego, ale zagrożenia są i przybierają na sile; szczególnie narażone jest na nie młode pokolenie. Problem narasta. Apel profesor Anny Jenke o ratowanie młodzieży od zagrożeń jest wciąż aktualny.

Anna Jenke – gorąca patriotka

Z przekazem wartości moralnych Anna Jenke budziła w sercach młodzieży patriotyzm. Jedna z jej uczennic mówi: „Profesor Anna jako polonistka uczyła nas miłości do języka polskiego i do Polski. Uczyła najpełniej i najpiękniej pojętego patriotyzmu”. Inna uczennica dodaje: „Na lekcjach języka polskiego przez nią prowadzonych przeżyłam piękno treści, zachwycałam się nimi i po raz pierwszy w życiu zrozumiałam, co to jest Ojczyzna, jej treść i bogactwo”.

Potrzebą współczesnych czasów jest odbudowywanie patriotyzmu, zwłaszcza wśród młodzieży. Pojęcie patriotyzmu jest wciąż mało znane w swej istocie, dziwnie niezrozumiałe lub opacznie przedstawiane. Słuszne

są słowa profesor Anny Jenke: „My Polacy umiemy być bohaterami w niewoli, lecz żyć dla Ojczyzny nikt nas nie nauczył”. To jakby wyzwanie rzucone dziś polskim pedagogom, wychowawcom, jak zresztą wszystkim Polakom. Są równocześnie prośbą, by uczyli dzieci i młodzież żyć dla Ojczyzny. To zadanie szczególne i priorytetowe.

Istota wychowania młodego pokolenia

Wychowywanie młodzieży do Dobra, Prawdy i Piękna to nie groza dla współczesnej pedagogiki, to nie staroświeckość, to właściwy cel, do którego powinny dziś zmierzać edukacja i wychowanie. Anna Jenke pozostawiła nam jakby w posagu swój program, który sprawdził się w swej skuteczności i bogato zaowocował w młodym pokoleniu. W programie tym dominowała prawda, która prowadziła uczniów do odkrycia tożsamości narodowej, kultury polskiej i tradycji noszącej znamiona chrześcijańskie, polskiej historii, prawdy o sobie samym w relacji do Boga, drugiego człowieka i otaczającego świata.

Przekazywanie prawdy należy do istoty wychowania. Przypomina o tym nasz wielki Wychowawca Święty Jan Paweł II, który swoją duchową formację – jak mówił podczas pielgrzymki do Polski na Wzgórzu Lecha 3 czerwca 1979 r. – – zawdzięczał „polskiej kulturze, polskiej literaturze, polskiej muzyce, plastyce, teatrowi, polskiej historii, polskim tradycjom chrześcijańskim, polskim szkołom i uniwersytetom”. Prosił, by Polacy byli wierni temu dziedzictwu, przechowywali je i przekazywali następnym pokoleniom.

Anna Jenke patronem szkoły

Anna Jenke reprezentowała tych pedagogów, którzy formowali polską młodzież według wyżej wymienionego wzorca. Dlatego dziś – już pośmiertnie – mogła być zapraszana do wielu polskich szkół ze swoim programem wychowawczym. Niektóre placówki obrały ją sobie za patrona. Tak też uczyniło Gimnazjum Publiczne w Błażowej (w miejscu jej urodzenia) i jest dumne z tego wyboru. Grono nauczycielskie i uczniowie, wpatrzeni w swoją Patronkę, próbują ją naśladować. Czują jej obecność w życiu szkoły, wzorują się na jej programie i czerpią z niej siły, inspiracje do działań.

Kim okazała się Anna Jenke dla Gimnazjum w Błażowej, można było przekonać się podczas uroczystości jubileuszowej, która miała miejsce 17 marca bieżącego roku. Świątowano 95-lecie jej urodzin i 40-lecie odejścia do wieczności. Uroczystość miała charakter ogólnopolski, wszak uczestniczyli w niej goście omal z całej Polski, którzy reprezentowali świat nauki i oświaty, władze z wysokich szczebli państwowych i lokalnych.

I tak: byli obecni pracownicy Ministerstwa Edukacji Narodowej w osobach Teresy Kaniowskiej i Tomasza Kulasy, z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w osobie Marty Sęk-Spirydowicz (b. uczennicy Anny Jenke), absolwenci Liceum Sztuk Plastycznych, artyści, dyrektorzy szkół i nauczyciele oraz licznie zgromadzona młodzież. Na tym jubileuszowym świętowaniu starsze pokolenie zetknęło się z młodym, pedagogzy z młodzieżą, władze państwowe ze środowiskiem szkolnym i rodzicami. Wszystkich łączyła jedna myśl, jedno pragnienie

i troska: jak uczyć i wychowywać dziś młode pokolenie na wzór „pedagoga z charakterem”, jak zatrzymać i uaktywnić to, co pozostawiła następnym pokoleniom, jak uporządkować w polskiej szkole to, co nieładem się nazywa i przynosi szkodę uczniom.

Te zadania stoją dziś przed nauczycielami i wychowawcami na wszystkich szczeblach edukacji. Zadania trudne, żmudne, wymagające ofiar i wyrzeczeń, ale konieczne. Anna Jenke reprezentuje model nauczyciela i wychowawcy, w którym cały system wartości i sposób komunikowania się z uczniami służył formacji duchowej ucznia jako człowieka. Dlatego swego życia – jako nauczyciela i wychowawcy – nie przegrała, wręcz pozostawiła po sobie trwały dorobek w umysłach i sercach swoich uczniów oraz w historii pedagogiki polskiej.

Zatem dziś potrzeba nowych ludzi, ludzi zdolnych przeprowadzić odnowę życia osobistego, społecznego, a także w edukacji i w wychowaniu, by każdy, spełniając swoje określone zadania, kierował się prawdą i miłością, jak to czyniła Anna Jenke.

Ewa Kozubek
Dyrektor Gimnazjum Publicznego im. Anny Jenke w Błażowej.